

Аніська Дамінік

Беларускі рэлігійны дзеяч, вайсковец, публіцыст. Нарадзіўся 12 студзеня 1888 года ў вёсцы Слойнікі Сакоўскага павета. Скончыў гарадскую школу ў Саколцы, школу падпрапаршчыкаў у Кіеве. Служыў у 102-м Пяхотным Вяцкім палку ў Гародні. Ваяваў у арміі генерала Андэрса. Друкаваўся ў часопісах „Хрысціянская думка“, „Тыгоднік католіцкі“, „Божым шляхам“, тыднёвіку „Беларус“. У 1920-х гадах выдаў у Вільні брашуры на беларускай мове: „Усё ў міласці“, „Да беларускага народа“ і на польскай мове ў 1940-х гадах: „Под бэрло Хрыстуса Круля“, „Вшытко сьвядчы о Нім“. Жыў у Лондане, дзе і памёр 28 снежня 1971 года.

Малавядомае імя

Са старэйшых жыхароў-беларусаў Белароччыны можа хто і прыгадае імя Дамініка Аніскі (1888-1971). У некра-логу, змешчаным у беларускім лонданскім часопісе „Божым шляхам” (1971, № 5), напісана, што „Дамінік Аніська шчасліва прайшоў дзве сусветныя вайны, хаця быў афіцэрам у расійскай, а пасля ў польскай арміі. Спакойны, чэсны чалавек, беларускі патрыёт і пісьменнік, верны хрысціянін і дастойны грамадзянін, спагадлівы, працавіты і ахвярны”.

Сапраўды, такім і быў Дамінік Аніська, які нарадзіўся на Сакольшчыне, а з 1943 года жыў у Лондане ў Беларускай доме, дзе і памёр.

Дамінік Аніська пражыў доўгае жыццё, але заўсёды заставаўся шчырым патрыётам сваёй Бацькаўшчыны. Нават у вайскавай кніжцы (стану службы афіцэрскай) ён неяк запісаў : „Мова беларуская і народнасць беларуская, рэлігія — рымска-каталіцкая”.

Бацькі Дамініка Аніскі — Ян і Людвіка — мелі сваю ўласную гаспадарку. У сям’і, акрамя Дамініка, былі яшчэ Ясь і Рузя. Ясь Аніська памёр ва ўзросце 27 гадоў, а сястра Рузя ва ўзросце 45 гадоў.

Пісаць і чытаць Дамінік Аніська спачатку навучыўся дома, а потым наведваў школу ў Яноўшчыне, школа там была расейская. Скончыўшы тую школу, ды яшчэ прыватную ў дадатак, Дамінік пачаў вучыцца ў Сакольскай гарадскай школе. „Вучыцца там было мне спачатку труднавата, але потым пашло шторааз лепей і скончыў тую школу з пахвальным лістом. Але там таксама ўсе прадметы выкладаліся па-расейску. Нават і рэлігія. Толькі да каталікоў прыходзіў ксёндз, а да праваслаўных бацюшка”, — згадвае ў сваёй аўтабіяграфіі Дамінік Аніська (часопіс „Божым шляхам”, 1972, № 1, с. 5).

Школу ў Саколцы юнак скончыў у 1906 годзе. Адноўчы ён у Гародні, ідучы па Саборнай вуліцы, убачыў у акне польскай кнігарні кніжку „Дудка беларуская” Францішка Багу-

шэвіча і адразу купіў яе. Яго так захапіла яна, што Дамінік яшчэ больш усвядоміў, што ён беларус.

У 1907 годзе Дамініка Аніську забралі ў войска. А пасля службы ў 1909 годзе прыехаў у Вільню і ўладкаваўся на працу ў адзін атэль. У вольны час заходзіў у „Нашу ніву“, там браў газету і чытаў. Доўга ў Вільні жыць і працаваць не давялося — вярнуўся ў родныя Слойнікі, дапамагаў па гаспадарцы. Але па-ранейшаму чытаў „Нашу ніву“, потым „Беларуса“, дзе нават пачаў друкаваць свае матэрыялы.

Падчас Першай сусветнай вайны Дамініка Аніську забралі на фронт. Пасля вайны вярнуўся ў Мінск. А потым прыехаў дамоў. Праўда, у 1920 годзе яго зноў прызвалі ў войска, але ўжо польскае. „Спачатку быў пасланы на афіцэрскія курсы ў Школу падхарунжых у Быдгашч. Потым на фронт каля Львова. Але хутка настала замірэнне і наш полк затрымаўся ў тых мясцох на кватэрах. Пасля паслалі мяне на службу ў сапэрныя баоны, пазней у баоны цэльныя ў ваколіцах Аўгустова. І звольнены я быў з войска ў рэзэрву ў 1923 годзе“, — згадвае ў сваёй аўтабіяграфіі Дамінік Аніська.

З 1928 да 1939 года ў Вільні выходзіў беларускі каталіцкі грамадска-асветны часопіс „Хрысціянская думка“. У гэтым часопісе пачаў друкавацца і Дамінік Аніська. Яго артыкулы „Усё ў міласці“ і „Да беларускага народу“ выходзілі нават асобнымі брашуркамі.

У гады Другой сусветнай вайны наш зямляк зноў трапіў на фронт, а потым раскватараваны апынуўся аж у Валагодскай губерні Расіі. Потым яго шлях ляжаў у Казахстан. Затым трапіў у армію генерала Андэрска, і з гэтай арміяй яго шлях ляжаў праз Персію, Палесціну, а потым Дамінік Аніська апынуўся аж у Лондане.

Жывучы, на эміграцыі, спадар Аніська высылаў на Радзіму пачкі з лякарствамі сваякам і сябрам, заўсёды адгукваўся на любую просьбу і дапамагаў людзям, як мог. Язэп Германовіч успамінае, што „ўсе мы добра помнім дзядзьку Дамініка: невялікага росту, сінія дабрадушныя вочы, лагодная ўсмешка, далікатнасць і ветлівасць у голасе, скромная воп-

ратка, шчырая без ніякае позы пабожнасць” („Божым шляхам”, 1972, № 1, с. 4).

У вольны ад спраў час Дамінік Аніська пісаў артыкулы на польскай і беларускай мовах. Чаму на польскай, ды таму, што была магчымасць больш друкавацца. На польскай мове ён выдаў некалькі рэлігійных брашурак, а на беларускай мове выступаў на старонках таго ж часопіса „Божым шляхам”. Гэтыя артыкулы былі самыя розныя, ды і назвы іх гавораць самі за сябе. У артыкуле „Чаму трэба шанаваць рэлігію?” Дамінік Аніська па-простаму разважае, што „без веры ў Бога, без рэлігіі чалавек не мае на што абaperціся, каб дайсці да раўнавагі: не знаходзіць ні пэўнай дарогі, ні пацехі ў сэрцы, каб выйсці з няшчасця, ці пагадзіцца з ім, пакараючыся Божай волі”. У другім матэрыяле „Трэцяй вайны не павінна быць...” аўтар шчыра філасофствуе: „Што адносіцца да сканчэння свету, то і так кожная хвіліна часу для многіх ужо ёсць канцом свету, асабліва гэта тычыцца старых, але гэта канец толькі дачаснага свету, бо ёсць жыццё загробнае”.

Але самым каштоўным творам, які пакінуў нашчадкам Дамінік Аніська, з’яўляецца яго аўтабіяграфія. Упершыню яна была апублікавана ў першым нумары часопіса „Божым шляхам” за 1972 год. У ёй найбольш дакладна і праўдзіва падаюцца звесткі пра жыццё і дзейнасць малавядомага дасюль беларуса з Беласточчыны.

2003